

et herzien  
neutrale  
stand-  
il, dat de  
besch-  
is aan de  
cologische  
el, dat de  
privilegie  
idere ont-  
sid daarbij  
e verhou-  
s de Her-  
elft onzer  
een lijn  
beste secte  
telt. Maar  
punt in  
eologische  
uitend ten  
alde kerk.  
nchappe-  
die thans  
ging met de  
ten. Maar  
er op een  
id wordt,  
t op den  
billijkheid  
in acht zal  
ed, dat de  
tend bezit  
eigen zich  
het zeggen  
er, dat de  
e kerk is,  
van Prof.  
kerk haar  
de kerken  
vrije Uni-  
piedings-  
De staat,  
bezoldigd,  
belasting-  
reeds uit  
e niet een  
de gelijke  
n alle ker-  
aan een  
Overheid  
it opheffen  
aan de  
Overheid  
lat de eene  
boven de  
an dan de  
eventueel  
gebege-  
aak aan de  
e universi-  
maar zaak.  
kerk tot  
toevlucht  
sche facul-  
te, geeft  
usatie van  
dediging  
sling niet.  
meer dan  
eologische  
roomsche.  
dit in de  
ing geeft,  
a Duitsch-  
tastante  
tening te  
roote deel  
che kerk  
dus wel  
kheid te  
g kunnen  
or herstel  
n de wet  
gd wordt  
rken wor-  
omt met  
de Vrije  
t?  
wezen.  
ie ook op  
En indien  
der die  
van een  
e gebied,  
weten we  
zegenden  
it op de  
logie en  
heeft uit-  
Christen-  
maar in  
ersiteiten  
der geen  
ren, wat  
slijk is:  
bied der  
ver haar  
is het nu  
al  
van de  
orporatie  
toefenen  
e middel  
chil over  
doel niet  
derlinge  
de zaak  
and met  
ng dient  
op poli-  
den ge-  
gawaar-  
princi-  
ide, voor  
stende.  
landsche  
mee te  
logische  
breedere  
richting  
ieke toe-

komst dit vraagstuk aan de orde zal stellen en daarbij ook onze medewerking gevraagd wordt, meenden we het recht te hebben in dit geding onze meening uit te spreken. Medewerking, wanneer de Regeering tot regeling dezer materie overgaat, kan geschonken worden, mits deze regeling niet alleen besta in een formeel verandering van leerplan, maar leidt tot een herstel der theologie op den grondslag van Gods Woord, waarop ze alleen bloeien kan.

## Uit de Pers.

De welverwachten van Dr. Wielenga geeft in de *Gedachte Kerk* een beschouwing over den huidige toestand van ons kerkelijk leven, die zeker niet ronkloeg getint is, maar waar van de juistheid kwalijk kan worden ontkend:

Wie later de geschiedenis schrijft van het tijdperk, waarin wij leven, zal al zuchtend de kerkelijke bladen nagaan en zich verwonderen.

Er was een bemoeidigend begin van ontlooiing op de historische Middelburgsche synode, toen er beginselen voor kerkelijke levenskringen getrokken werden, en van die synode is ontwikkelingskracht uitgegaan.

Maar hoe is de hoop op steeds krachtiger ontwakens en rijken bloei weer in de laatste jaren beschaamd geworden.

Vraag zelf eens af, in welke stemming en in welke verwachting ge de aanstaande synode te Utrecht tegemoet ziet.

In welk teken zal die synode staan?

Wat hoort men van haar?

Bij wien is er geestdrift?

Waar is het perseren naar een groote daad?

Waarvoor belooft Utrecht's synode historisch, baanbrekend, epochemakend te worden?

Het is alsof de krachten verloofd zijn en de vleugels verlamd.

Indien er al een drang is naar groote dingen, zoo is er geen kracht om te baren.

De opleidingskwestie verkeert in een stadium, dat niemand haar officieel weer aan de orde wil stellen, uit vrees dat er een kerkelijke bom springen zal. Het schijnt, of de kerk hier uit een wondse bloeds, die niet meer geopenaard kan worden, maar langzaam uitstroomt.

De rapporten inzake revisie der kerkenorde, herziening art. 36, regeling art. 13, om des werks wil, als vruchten van praktische studie geprezen, worden door onze kerkelijke pers met alles behalve hoon- nans begroet.

Hier komt bij, dat in vele gemeenten een partij- zucht vlamt, die ook allen waarachtigen plaat- slijken bloei onmogelijk maakt en de uitspruiting van energieke dingen ter eere Gods en tot uit- breiding van zijn Koninkrijk belet.

Aan wie de fout?

Wat is de oorzaak der malaise (boerse toestand)?

Waar is het vitium originis, de oorsprong van het kwaad?

Het zou onbillijk zijn van den droeven gang onzer kerkelijke levens uitsluitend eenige perso- nen, of ook maar een enkele groep in onze kerken de schuld te geven.

Wanneer er twistingen woeien, die zulk nadeel teweegbrengen dan hebben wij daarin een oordeel te zien, dat ons allen verontmoedigen moet.

God heeft onze Kerken daarmee iets te zeggen. Partijstrijd, gelijk thans de fundamenteel der kerk doet schokken, is niet minder zware straf, dan een onweder dat den oogst, een pestilentie, die het leven; een aardbeving, die de steden verwoest.

De broederstrijd, die oud-Israël inwendig ver- teerde, was het oordeel (teker het lichtste niet), waardoor een ernstige sprake Gods tot het volk uitging. — om te waarschuwen, te straffen en... te behouden!

Maar al is het elsch van generale zelfkennis en al vloet het voort uit de algemeene leidingen des Heeren met zijn Kerk, dat wij in onze troebel- tijden beginnen moeten, ieder voor zich, ons zelve de schuld te geven van den droeven toestand en ons dringende voor het aangezicht Gods te ver oostmoedigen, — dit neemt niet weg, dat er ook naaste ooraken zijn, die wij op te sporen, en publieke verschijnselen, waartegen wij te getuigen hebben.

Kerkelijke reactie hebben we boven deze ar- tikelenreeds geschreven.

Er is een tegenhouden van de natuurlijke op- lossing der problemen, die om beantwoording roepen.

Wij denken bij dit woord *reactie* volstrekt niet aan een boerse, opzettelijke *obstruatie*, gelijk die wel eens in ons parlement door de minderheid wordt in praktijk gebracht, uit een soort ijverzucht, die blind maakt voor algemeene belangen.

Hooge uimonderingen daargelaten, is er geen reden aan elkanders eerlijke bedoelingen ook maar één ogenblik te twifelen.

Ook al staan wij in vele dingen rechtvaard- tegenvoer elikander, moeten en kunnen wij toch van elikander *onderstellen*, dat wij allen het heil van Sion en de glorie van onzen Koning zoeken.

De reactie, die wij op het oog hebben, is dus niet die van het zondige opstel, maar die welke moet worden geweten, of aan gebrek in doornicht der vraagstukken of aan wantrouwen tegenover de tegenpartij.

Zooval gemis aan ruimte van blik, als ontsten- tenis van vertrouwen in elkanders bedoelen, houdt den geestden groei van het kerkelijk leven tegen.

Het is oorzaak van het droeve verschijnsel, dat *reactie* heet.

Van de reactie, die knaagt als een worm aan den wortel des boons en zijn vruchten vervelken doet.

Onze tijd roept om een uitbouw der belijdenis, met het oog op de geestesworstelingen, die vroeger niet werden gekend.

Het vraagstuk der zending is nog pas aan het begin van oplossing.

De kerkenorde moet noodig hervormd.

Het éne probleem na het andere rijst op.

Hoe kan de kerk voortwaarts gaan, zoolang haar kracht wordt opgeslopt door de inwendige geschi- len, die reeds lang hadden kunnen zijn opgelost, of tegen wier oplossing nog altijd gerangeerd wordt?

De schaduwrijke mag hier en daar wat te donker zijn aangebracht, maar er is reden tot klagen.

Moge daarom voor de Utrechtsche Synode het gebed opgaan tot den Heere onzen God, dat de breuke genezen worde en een nieuw gezond en krachtig leven aan deze jammerlijke verdeeldheid een einde make.

## Officiële Berichten.

### Hulpbeh. Kerken, Zuid-Holland.

Vergadering van Deputaten D.V. Maandag 29 Mei te Rotterdam om 11 uur (Hoveniers- straat).

Namens het Moderamen,

M. B. RENKEMA, *secret. penningm.*

Heden na de godsdienstvereeniging maakte onze hooggeachte leeraar Dr. W. H. Oosten aan de gemeente bekend, dat Z. E. w. geen vrijmoedig- heid gevonden had om voor het beroep naar Scheveningen A te bedanken en des eerlang den herderstaf onder ons neer zal leggen. Ruim zeven jaar is Z. E. w. met veel zegen onder ons werkzaam geweest, en met leedwezen werd dit

besluit vernomen. Moge de Koning onzer Kerk, die zijne dienaars zendt, hem in Scheveningen tot een rijken zegen stellen en ook aan onze gemeente gedenken in den moeielijken weg waarin zij hierdoor gekomen is.

Namens den Kerkeraad,

P. VAN DER SLUYS, *scriba.*

Enkhuizen, 14 Mei.

### Classis 's Gravenhage.

De Classis 's Gravenhage der Gereformeerde Kerken verklaart, dat zij in hare vergadering van 9 Mei j.l. den Eerw. heer A. M. van den Berg, theol. cand. aan de Vrije Universiteit (wiens adres is: Delft) heeft onderzocht in de vakken voor het praeparatoir-examen genoemd, en met alle stemmen toestemming verleend heeft om te staan naar den Dienst des Woords en der Sacramenten in de Gereformeerde Kerken in Nederland.

De Heere zegene hem en stelle hem ten zegen!

De classis voornoemd,

L. v. LOOS, *h. t. Att.*

### Provinciaal Studiefonds Noord-Holland.

De vergadering voor het Prov. Studiefonds zal D.V. gehouden worden te Amsterdam (Kerk- straat) Woensdag 31 Mei a.s. te elf uur.

Onders en voogden van alumni worden her- innerd dat jaarlijks de aanvragen moeten ver- nieuwd worden. Voor Zaterdag 27 Mei worden de aanvragen met overlegging der benoemde atesten ingewacht bij den secretaris.

Den alumni wordt hierbij kennis gegeven, dat de Deputaten hen verwachten op hun vergade- ring van 31 Mei tegen 12 uur.

Namens Deputaten,

W. H. OOSTEN, *secret.*

Enkhuizen, 15 Mei 1905.

### Kort verslag van de vergadering der classis Woerden op 4 Mei 1905.

Na opening door den voorzitter, Dr. Schoe- makers, en verschillende adviezen aan onder- scheidene kerken, besluit de classis aan de Generale Synode te verzoeken om uitbreiding van het zendingsterrein der Geref. kerken met Soerakarta.

Met algemeene stemmen wordt besloten:

De classis Woerden, kennis genomen heb- bende van de in de kerken aanwezige geschi- len; betreurende zeer het streven om door de opleiding tot den dienst des Woords geheel het kerkelijk leven te laten beheerschen, vooral ook de verkeerde inneming van broeders buiten een plaatselijke kerk in alles wat het leven der plaatselijke kerk aangaat;

van oordeel, zonder zich uit te spreken over de bekende 5 stellingen, dat de wijze waarop daarmee geagiteerd wordt eenzijdig is en in strijd met het Geref. kerkrecht en met het welzijn der kerken;

ook afkeurende de soms onbroederlijke wijze, waarop zonen van hetzelfde huis elikander in de pers bestrijden;

stelt aan de Prov. Syn. voor, aan de Gen. Syn. te verzoeken, dat zij overwege wat hiertegen te doen zij, opdat de voortgang van de ontevreden- heid en onderlinge verwijdering in het kerk- kelijk leven worde gestuit en voorkomen.

De classis stelt verder voor:

1. aan de Gen. Syn. te verzoeken overeenkom- stig art. 13 en de beginselen van het voorstel Rutgers c. a. een regeling te maken op de manier van het voorstel Zuid Holland ter Synode van Arnhem.

2. aan de Generale Synode te verzoeken, dat de heer Van Alphen door haar worde gehoord.

3. de voorgestelde wijziging in art. 36 niet aan te brengen.

Tot de a.s. Prov. Synode worden afgevaardigd: Predikanten Primi: Schoenmakers en V. d. Heyden.

Secundi: Brouwer en v. Dijk.

Ouderlingen Primi: v. Muiswinkel en Eigeman.

Secundi: Bol en Dam.

Na regeling van vacaturebeurten enz. wordt de vergadering gesloten.

F. A. v. D. HEYDEN *GAS, scriba.*

Oudhoorn, Mei 1905.

### AGENDUM der Particuliere Synode van de Geref. Kerken in de Prov. Utrecht op Woensdag 7 Juni 1905, des morgens half 10 uur in de Oosterkerk te Utrecht.

1. Opening namens de saamroepende kerk.

2. Onderzoek der credentiebrieven.

3. Verkiezing van het Moderamen.

4. Aanwijzing van een br. voor het Persverslag.

5. Lezen en vaststellen der Notulen.

6. Ingekomene stukken.

7. Voorstellen:

Van de Classe Amersfoort.

A. Revisie van enige artikelen der D. K. O.

1. In art. 4, 3e alinea der voorgestelde revisie van enige artikelen der D. K. O., worde „enige derzelve“ veranderd in „minstens drie derzelve“.

II. In art. 4 der voorgestelde revisie van enige artikelen der D. K. O., worde ingevoegd na „vooraafgaande geboden“ en „waar zulks be- hoefte blijkt na vooraafgaand vasten“.

III. De Generale Synode spreke bij gelegen- heid der revisie van enige artikelen der D. K. O. zich uit over de in gebruik gekomen los- making van predikanten, en zoo zij in sommige gevallen losmaking gewenscht en noodig acht, make zij te dezer zake een definitieve regeling.

IV. De Generale Synode spreke uit, hoe bij aanneming der revisie D. K. O. moet verstaan worden de uitdrukking: „hen niet uit hun dienst te ontslaan“, en in welke gevallen zulk ontslag kan worden verleend.

V. De Provinciale Synode, gezien de voor- gestelde wijziging van art. 47 D. K. O., beslute, dat voortaan, te beginnen met 1906, iedere Classis in de provincie Utrecht drie dienaars des Woords en drie onderlingen naar de parti- culiere synode afvaardigen zal.

VI. In art. 67 der voorgestelde revisie van enige artikelen der D. K. O., worde na „Pink- steren“ ingevoegd: „met den navolgenden dag“.

VII. De Classis Amersfoort verzoekt aan de Prov. Synode van Utrecht, om aan de komende Generale Synode te Utrecht te vragen, of in art. 93 der Acta 1896 onder de titel: „bij volharding in hunne ongehoorzaamheid, die wettelijke kerkelijke censuur toepasse“, te ver- staan zij, dat men in die toepassing ten slotte doorga tot afsnijding „met het Formular van den Ban“.

B. Rapport art. 36.

De Generale Synode aanvaarde het advies der deputaten in zake art. 36 Ned. Gel. Bel.

C. Rapport Zending onder de Joden.

De Generale Synode huldigde, wat de zending onder de Joden betreft, het beginsel, dat deze

uitga van de plaatselijke Kerken, b.v. bij wijze van profneeming van de Kerk te Amsterdam, financieel daarin gesteund door de gezamenlijke Kerken, en de arbeid uitericht worde door een missionair predikant, die van de Joodsche Theologie speciale studie heeft gemaakt.

D. Rapport art. 13 D. K. O.

1. De Generale Synode wijzigt met terzijde stelling van het advies der deputaten in zake art. 13 D. K. O. op de Arnhemse Synode benoemd, art. 13 in diër voege, dat na de woorden: „zoo zullen zij nochtans de eere en den naam eens Dienaars behouden“, worde gelezen:

„en zullen van de Kerken billijk in hun nooddrift (gelijk ook hunne weduwen en weezen) verzorgd worden op de wijze door haar, in Generale Synode vergaderd, te bepalen.“

II. De Generale Synode regle de zaak der verzorging van de Em. pred., weduwen en weezen, dat zij deputaten benoeme, die:

1. jaarlijks onderzoeken, hoeveel de verzor- ging van Em. pred., weduwen en weezen zal vereischen;

2. door middel van de Class. vergaderingen opgave ontvangen van hetgeen in de verschil- lende Kerken telken jare wordt ontvangen en uitgegeven; aan bezit en schuld wordt bezeten; aan predikantstractement(en) wordt uitgekeerd; welke opgave met het zicental den grondslag zal aangeven voor den omslag van de Kerken te befin;

3. van de Kerken te innen het door iedere Kerk verschuldigde naar den omslag door hen vastgesteld overeenkomstig de sub 2 genoemde opgave.

E. De Prov. Synode accepteerde de door Bunschoten en Nijkerk gewenschte grenswij- ziging in dien zin, dat de buurtschappen „Bunte- poort“ en „Nekerveld“, nu tot Nijkerk be- hoorende, onder de Kerk van Bunschoten zullen gerekend worden,

en vrage daarover de goedkeuring der Gene- rale Synode.

8. Rapporten.

9. Verkiezing van Afgevaardigden voor de Generale Synode.

10. Benoemingen.

11. Aanwijzing der saamroepende kerk.

12. Rondvraag.

13. Lezing van het Persverslag.

14. Sluiting.

Namens de Geref. Kerk van Vreeswijk:

H. BUITENHUIS, *praesid.*

R. BARNEVELD, *scriba.*

Vreeswijk, Mei 1905.

## Buitenland.

### Frankrijk. Scheiding van kerk en staat.

Wat zullen de gevolgen zijn, wanneer het er eindelijk toe komt, dat de Fransche rege- ring het concordaat met den paus te niet doet? De Fransche radicalen en socialistten hadden gehoopt, dat de kamer van afgevaardigden de kerkelijke goederen aan de cultus-vereeniging, die in de verschillende gemeenten volgens de wet moeten opgericht worden, zou toewijzen. Dan was de eenheid en de kracht der Roomsche kerk verbroken. Er waren ook menschen, die verwacht hadden, dat wanneer de kerkelijke goederen aan verenigingen waren toegekend, daardoor de beweging tot reformatie in de Roomsche kerk, bevorderd zou worden. Wan- neer eene Roomsche kerk niet meer het gezag van den paus wenscht te erkennen, zou zij toch recht blijven houden op haar kerkgebouw. De meerderheid bepaalde, dat de kerkelijke gemeenten, die zich natuurlijk dadelijk als cultusverenigingen zullen constituëeren, de wettige erfenamen van het kerkgoed zijn moeten. De socialistische rapporteur verklaarde rondweg: „Wij hebben nooit de gedachte ge- had, aan de Roomsche kerk haar erfgoed te ontrukken, om het den atheïsten als premie aan te bieden.“ Ook andere redenaars gaven te kennen, dat het hun er niet om te doen was, scheuring in de Roomsche kerk te voorschijn te roepen. Wanneer de leiders der meerderheid zich aldus niet uitgesproken hadden, aan de stemming geheel anders geweest zijn. De radi- cale en anticlericale senator Delpech verklaarde, dat men de pastorieën voor een geringen prijs, alleen uit beginsel, aan de kerken moest ver- huuren; dat arme gemeenten uit de staatskas ondersteuning zouden krijgen voor het onder- houd harer kerkgebouwen, en dat de geeste- lijken tot het eind hunne levens hun staatstrac- tement zouden behouden.

Toen de Protestantische afgevaardigde Ré- velland er op wees, dat het ware Christelijk geloof geen politiek drijft en niet heerschmachtig is, werd hij door zijne medeafgevaardigden met vijandige, spotachtige opmerkingen in een hoek geduwd. De aanvoerder der socialistten Jaurès meende hen, die van eene reformatie in de Roomsche kerk droomden, te moeten zeggen, waarop het volgens hem stond. Frankrijk, zoo betoogde hij, heeft in de 16de eeuw de Reforma- tie verworpen, om zich van lieverlede te richten tot de vijanden; de genius van Frankrijk is niet geneigd om zich van Rome los te maken, maar om zich revolutionair te betoonen. Wij vreeszen dat Jaurès gelijk heeft. In Frankrijk kent men alleen de tegenstelling: Ultramontaan of vrijdenker. Een streven naar reformatie is helaas niet te ontdekken. Hier en daar openbaart zich wel bij dezen of genen priester het verlangen om zich los te maken van de Roomsche hiërarchie, doch maar al te dik- wijls blijkt het, dat louter rationalistische over- wegingen hem daartoe brachten.

Rusland. Eindelijk vrijheid van conscientie.

De ervaring leert dat ingrijpende reformatie alleen tot stand komen door den drang der feiten. Er moet een geweld gepleegd worden, er moet een opstand ontstaan; een oorlog moet het land teisteren; de ellende moet ten top stijgen, en dan komt de mensch er toe om te buigen voor de eischen van het recht. Dan blijkt het dat de Heere Souverein is, dat hij het woeden der volken en het bedenken van ijdelheid door de vorsten gebruikt om zijne kerk vrijheid te geven; dan wordt de mensch in al zijn nietigheid ten toon gesteld.

De oude Grieken noemden den oorlog den vader aller dingen, hetgeen met hun heidensch standpunt overeenkwam; Luther zeide terecht dat hij de heelmeeester is van kranks lijden. Zeker is het, dat de oorlog een sterke baan- breker is. Onder Gods genadige leiding werden vele oorlogen tot smeltovens voor de volken. Als Napoleon niet als tuchtroede over de vol- ken gesteld was, zouden velen niet den rug gekeerd hebben aan het rationalisme. Maar nu werd de Fransche geweldenaar een middel,

waardoor menigeen tot belijdenis van zonde en schuld voor den Heere kwam, waardoor weer nieuw leven in de kerken ontwaakte.

En nu is ook de oorlog van Rusland met Japan het middel geweest om eene omkeering in Rusland te weeg te brengen, waarvan de betekenis niet hoog genoeg gewaardeerd wor- den kan. Den laatsten Zondag van April is voor Rusland vrijheid van conscientie afgekondigd! Noch binnenlandsche opstanden, noch talloze moorden op hooggeplaatsten, noch ver- toonen van de Evangelische Alliantie, noch manifesten van revolutionaire comités, hadden dit kunnen afpersen. Maar de oorlog heeft het gedaan. In den oorlog vochten en stierven de verketterde leden van „buitenlandsche“ con- fessies, in één gelid met de aanhangers der orthodoxe staatskerk, en in het vaderland waren „de afvalligen“ van de staatskerk tot het brengen van de grootste offers bereid. Het veld- lazert onder leiding van professor Zoge von Mantouffil, onderhouden door de penningen der Duitschers uit St-Petersburg en de Oostzee- provincien, deed op het slagveld wonderen van zelfopofferende liefde, en in Rusland waren de Lutherische Duitschers niet betrokken in de revolutionaire woelingen der Russische bevol- king. Roomschen en Joden vielen in massa's door het moordend vuur der Japanners, terwijl Mahomedanen over een afstand van 5000 werst den Siberischen spoorweg in hun macht hadden, zonder dat zij in verzoeking kwamen het Rus- sische leger de hartader af te snijden. De staats- kerk met hare wagonladingen heiligenbeelden bleek den volksteest niet te kunnen beheerschen; zij bracht midden in de crisis mannen als Gapon en andere volksverleiders voort. Wel vormden de Roomsche Polen hierop eene uit- zondering; maar de Russische regeering is sedert lang gewoon, dat dezen elke gelegenheid aangrij- pen, om zich van de Russische heerschappij te ontdoen.

Eindelijk hebben de machthebbers dan toch ingezien, dat er iets gedaan moest worden voor hen, die zich tegenover vorst en volk het loyaalst betoond hadden.

De Metropoliit van St-Petersburg, een der 12 leden der Heilige Synode, verklaarde, dat het onwaarschijnlijk was, dat de Staatskerk an- dersdenkenden van hunne vrijheid beroofd had.

Tot hiertoe was het ieder in Rusland verboden, propaganda te maken voor zijn geloof; alleen de mannen van de staatskerk mochten dit doen. Het eerste wat de Russen in Mantsjoerie deden was, ... het sluiten van alle Evangelische bede- huizen. Eerst toen de heidense Japanners dit land veroverd hadden, konden de vrienden van het Evangelie hopen, dat er betere tijden zouden aanbreeken. In de Russische Oostzeeprovincien werden predikanten tot gevangenisstraf veroor- deeld, omdat zij gemeentelieden tot het Heilig Avondmaal hadden toegelaten, die valscheijk in de registers der Staatskerk waren geboekt.

Wanneer deze menschen hunnen kinderen eene Lutherische opvoeding gaven, werden deze hun ontrukt en naar ver verwijderde kloosters ge- bracht. Lutherische schoolkinderen werden ge- dwongen de godsdienstoefeningen der Grieksch- orthodoxe kerk bij te wonen. Het ergst waren er de Russen aan toe, die tot de een of andere secte behoorden. Zij werden zóó vervolgd, dat zij alleen in dichte wouden den Bijbel konden lezen of het land moesten verlaten. Studisten en Molekanten werden tot gevangenisstraffen veroordeeld, ja zelfs naar Siberië verbanneen.

Het spreekt van zelf, dat zij geen openbare ambten konden bekleden, niet benoembaar waren tot voogd en ook niet tot geworenen konden gekozen worden. Ditzelfe gold ook voor de „oudgeloovigen“, welke te rekenen zijn tot het degelijkste deel van het Russische volk, die zich alleen om eenige veranderingen in den ritus en om eenige ceremonien van de staatskerk heb- ben afgescheiden.

Het bouwen van nieuwe, ja het herstellen van oude kerkgebouwen van Evangelische of Roomsche kerken mocht alleen geschieden met toestemming van de ambtsdragers der Grieksch- e kerk; sekten mochten in het geheel geen bede- huizen hebben! Nu mogen allen eigen kerken hebben. Door het reusachtige prijs gaat een zucht van verlichting; straks zal men jubelen.

De Czaar heeft het hart van 30 miljoen zijner onderdanen gewonnen, die nu voor den staat zullen kunnen arbeiden zonder in hem hun grootsten pijniger te zien.

Sedert de afschaffing van het lijfgeenschap is in Rusland door den Czaar geen gewichtiger besluit genomen dan toen Nikolaas II, afkon- digen liet, dat er vrijheid van conscientie in het land zijn zou.

Al mocht nu ook de oorlog in Oost Azië ongelukkig voor Rusland aflopen, dit is zeker dat de Czaar het hart van het beste deel zijner onderdanen gewonnen heeft. Wij houden er ons van overtuigd, dat door het besluit om conscientievrijheid te geven, de Czaar meer gedaan heeft om den geest der revolutie te bezweren, dan alle politie-maatregelen en het gewelddadig optreden van het leger.

De Czaar heeft heel wat te overwinnen gehad, eer hij in zijn jongste ukase de vrijheid van conscientie afkondigde. Immers de voorstanders van het beginsel, dat de Staatskerk alleen het recht zou hebben, om voor hare leeringen propa- ganda te maken, redeneerden aldus: Rusland is steeds het bolwerk geweest, dat Europa be- veiligde voor de aanvallen van Aziatische horden. Rusland was in dien strijd sterk door zijne kerk. Die kerk moet daarom sterk blijven en niet verzwakt worden, doordat haar bloed afge- tapt wordt door propagandisten van verschillende kerken of secten, die menigmaal, met hunne van de Grieksch orthodoxe kerk verschillende leerin- gen, ook revolutionaire denkbeelden verkondig- den. Deze denkbeelden werden vooral voorge- staan door Pobedonostzew, den procureur der Heilige Synode. De Czaar heeft daarom met Pobedonostzew moeten breken, en als men weet hoe groot diens invloed in Rusland was, dan beseft men, dat het voor den alleenheerscher heel wat geweest is om het bestaande steel- dat zoovele jaren gevolgd en met sooveel talent bepleit was, los te laten. Wij mogen echter den Heere daarvoor danken dat het daartoe kwam.

WINCKEL.

## De Bakkerszoon.

Onder de regeering van keizer Augustus woonden te Rome een man die Vergus heette. Daar hij arm was, verhuurde hij zich bij des keizers stalmeester, om op de honden en de paarden te passen.

Nu had de keizer eens een paar fraaie paar- den laten koopen. Zoodra Vergus deze gezien had, sprak hij: „Daar zal men niet veel ge- noegen van hebben, ze zijn van een slecht ras.“

Weldra bleek ook dat de beesten zwak en siekelijk werden. Toen kort daarop nog een

paard werd gekocht, zei Vergus: „Dit beest is voortreffelijk, van goede afkomst.“ Dat laatste bleek bij onderzoek ook waar.

De keizer vernam dit alles, en liet aan Ver- gus, die zich zoo oplettend en knap toonde, voortaan dagelijks dubbel zooveel brood geven als eerst.

Na eenigen tijd werden een paar beste jachthonden ernstig ziek. Nu liet de keizer Vergus roepen, en vroeg hem, wat hij er van dacht.